

Verliesaversie

We vinden het moeilijk om ons huis te verkopen tegen een prijs die lager is dan het aankoopbedrag. Dat alle andere huizen ook in waarde zijn gezakt doet er even niet toe. Een waardedaling wordt gezien als een verlies op de investering. We houden de vraagprijs daardoor hoog en lopen kopers mis. Deze afkeer voor verlies noemen we verliesaversie. In deze blogpost gaan we in op de gevolgen daarvan, met name voor de risicobereidheid.

Verlies en risico

Verliesaversie heeft iets paradoxaals, zeker in relatie tot risicobereidheid. Je zou verwachten dat we meer risico's durven te nemen als een proces goed verloopt. We kunnen dan immers tegen een stootje. In die gedachte gaan we pas op onze tellen passen als het tegenzit. Het omgekeerde blijkt echter het geval te zijn. Zodra we in de winning mood zijn, spelen we vooral op safe. We beperken onze risico's omdat we de winst willen behouden. Loopt het allemaal niet zo lekker, dan hopen we door meer risico te nemen alles nog alles recht te kunnen zetten en zo ons verlies te ontlopen. Bij winst worden we voorzichtiger, bij verlies nemen we eerder een risico.

Wat is verlies?

De vraag dient zich dan aan wanneer verliesaversie speelt in ons leven. Er zijn verschillende gebeurtenissen die het besef van verlies kunnen oproepen. Naast de genoemde waardedaling van bezit onder de aankoopprijs, wordt ook het moeten afschrijven van extra investeringen, het niet terugkrijgen van de inzet, het verliezen van een strijd of het te laat op een afspraak komen, ervaren als een verlies. In het dagelijkse werk roept het bijna missen van een doelstelling ook ditzelfde besef op.

Risicobereidheid

Omdat in het bedrijfsleven doelstellingen vaak scherp geformuleerd worden, is de kans op een verlieservaring aan het eind van een periode niet denkbeeldig. Als we onze deadline dreigen te missen, ontstaat derhalve de verleiding extra risico's te nemen in de hoop daardoor wel ons doel te halen. We zijn dan geneigd om een veiligheidsprocedure te omzeilen of een proeffase over te slaan. Hoe groter het potentieel verlies, hoe meer we bereid zijn om met een laatste wanhoopspoging alles te doen slagen. In de sport spreekt men van een slotoffensief: aan het eind van de wedstrijd druk zetten op de tegenstander. Soms mag zelfs de keeper mee in de aanval gaan waardoor het doel letterlijk open ligt.

De keerzijde van doelstellingen

Terwijl doelstellingen bedoeld zijn om mensen tot betere prestaties te stimuleren, hebben ze dus ook een keerzijde. Ze kunnen ons verleiden tot risicovol gedrag, iets wat we niet zouden doen als we voldoende tijd of middelen hadden. Onverantwoorde risico's worden dan ook niet aan het begin maar vooral op het eind van een project genomen. Dit kan tot ernstige schade leiden. De financiële crisis is mede ontstaan omdat nogal wat banken zagen dat hun resultaten achterliepen op de benchmark. Zelfs gerespecteerde banken hebben zich zo laten verleiden tot het aankopen van producten die veel te link waren voor hun eigen risicoprofiel. Zo bekeken plukken we nog allemaal de wrange vruchten van verliesaversie.

Remedie

Het helpt om te beseffen dat verliesaversie bestaat en dat wij daar allemaal last van hebben. Als we beginnen te jakkeren om nog net op tijd klaar te komen tijdens een project, dan is het goed om onszelf toe te spreken. Met een plotselinge bereidheid tot risico's helpen we niemand. We brengen eerder onszelf en onze omgeving in gevaar. Naar anderen toe kunnen we alert zijn, zeker in die situaties waarin sprake is van achterstand op de planning. Staat er druk op de ketel, dan is het raadzaam om de activiteiten van nabij te volgen en eventueel ondersteuning aan te bieden. De moraal van het verhaal: organiseer het werk op een zodanige wijze, dat iedereen kan vertrouwen op een goede afloop. Dat brengt onze meest veilige kant van werken naar boven.

Juni Daalmans
Brain Based Safety
Februari 2014